

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила СТЕПАНЕНКО
«23» листопада 2023 року

**ПОЛІТИКА БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЇ:
ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВИМОГИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ
У ВЛАСНОМУ ЗАКЛАДІ КУЛЬТУРИ**

**Програма підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів
закладів культури**

Форма навчання	<u>очна, заочна</u>
Навчальний рік	<u>2023/2024</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>2.5</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>залік</u>

Розробник: Комарівська Наталя Миколаївна

Київ – 2023

Розробник: КОМАРІВСЬКА Наталя Миколаївна, кандидат наук з державного управління

ПОГОДЖЕНО

Директорка Центру неперервної
культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО

В.о. зав. кафедри арт-менеджменту та івент
технологій, доктор наук з соціальних
комунікацій, професор, академік ГО
"Національна академія наук вищої освіти
України", член спілки документознавців
України

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Протокол № 5 від «22» листопада 2023 р.

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «23» листопада 2023 р. № 2

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

Затверджено Вченою радою Академії протокол від «18» грудня 2023 р. № 15

© Комарівська Н.М., 2023

© НАКККіМ, 2023

1. Анотація (опис) навчальної програми (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Навчальна дисципліна «Політика безбар'єрності та недискримінації: як забезпечити вимоги безбар'єрності у власному закладі культури» - це створить можливість підвищити ступінь проінформованості та осмислювати важливості політики безбар'єрності в культурній галузі, а також отримати практичні поради щодо створення доступного та інклюзивного середовища для всіх користувачів культурних послуг. Таким чином, забезпечення вимог безбар'єрності є новою нормою для створення суспільства без обмежень, в якому гарантуються рівні права та можливості для всіх у пересуванні, зайнятості, здобутті освіти, самореалізації, спілкуванні, дозвіллі, розвитку, отриманні публічної інформації та послуг.

«Політика безбар'єрності та недискримінації: як забезпечити вимоги безбар'єрності у власному закладі культури» є програмою для підвищення кваліфікації начальників відділів (секторів) культури і туризму районних (міських) держадміністрацій, виконкомів, виконавчих органів ТГ та керівників закладів культури і спрямована подолання бар'єрів у власному закладі культури.

Програма підвищення кваліфікації «Політика безбар'єрності та недискримінації: як забезпечити вимоги безбар'єрності у власному закладі культури» спрямована на отримання нових знань щодо існуючих форм та методів недискримінації, подолання бар'єрів, формування вмінь і навичок у застосуванні предметного поля курсу в професійній діяльності.

Під час підвищення кваліфікації за програмою слухачі отримають нові знання з питань державної політики, основні змістовні складові поняття «безбар'єрність», архітектурні вимоги та рішення для забезпечення фізичної безбар'єрності, як забезпечити безбар'єрність у власному закладі культури, емоційний інтелект у безбар'єрності та інклюзії, етика спілкування з людьми з інвалідністю, інформаційна безбар'єрність, цифрові технології для людей з інвалідністю, інклюзивність туристичних послуг, інклюзивні культурні проекти, особливості комунікації з людьми з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень.

Вивчення матеріалу у межах програми здійснюється шляхом застосування комплексу таких методів і видів діяльності:

- лекційний, теоретичний,
- бесіда,
- семінари (практичні) з практичними завданнями / вправами,
- пошукова та аналітична практики,
- інноваційне планування,
- ситуативне навчання,
- ілюстрація та демонстрація вправ,
- опрацювання рекомендованої літератури і джерел.

2. Мета програми – надання слухачам знань щодо понять «безбар'єрність», «недискримінація», методів у створенні середовища у якому

будуть подоланні бар'єри, формування у слухачів розуміння сутності та важливості концепції «безбар'єрності».

3. Завдання програми: полягає у формуванні в слухачів системи знань щодо форм і методів подолання недискримінації та бар'єрів у власному закладі культури, підвищення якісного та кількісного доступу до закладів культури кожної категорії населення.

Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми у соціальній сфері, що передбачає впровадження інновацій у подоланні бар'єрів та дискримінації у закладі культури.

загальні: здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань); здатність працювати в міжнародному контексті; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові: здатність до практичної адаптації науково-обґрунтованих соціокультурних практик в їх глобальному, глокальному і локальному вимірах; здатність до планування, обґрунтування та обговорення результатів проведеного дослідження; здатність організовувати та реалізовувати науково-дослідні, науково-виробничі, соціокультурні проекти; здатність швидко адаптуватися до викликів часу до специфічних умов і напрямів професійної діяльності; здатність застосовувати креативні технології на практиці.

4. Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Уміння працювати з високим ступенем автономії, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і вирішення завдань у подоланні дискримінації та бар'єрів у роботі закладу культури.

5. Результати навчання за програмою:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			
1.	Знати та розуміти предметну область та професійну діяльність; володіти здатністю пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	50%
2.	Уміти працювати з високим ступенем автономії, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	20%

	вирішення завдань у подоланні дискримінації та бар'єрів у роботі закладу культури.			
3.	Бути здатним організовувати конструктивний діалог між зацікавленими стейкхолдерами соціокультурних трансформацій задля досягнення спільно визначеної мети.	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	10%
4.	Набути навичок створювати сприятливе культурно-мистецьке середовище з адаптивними крос-культурними, соціокультурними практиками	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	20%

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.):

7.1. Форми оцінювання слухачів:

- **поточне оцінювання:**

1. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 3: - 25 балів*/ 15 балів.
2. Оцінювання роботи під час семінарського заняття з теми 6: - 25 балів/ 15 балів
3. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 12: - 25 балів/ 15 балів.
4. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 17: -25 балів/ 15 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- **підсумкове оцінювання:** залік.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання слухача здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів формують бали, отримані з усіх тем, змістових розділів (бали, отримані за контрольні роботи, презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях (практичних заняттях), а також бали, що отримані за підсумкову роботу (залік).

У випадку відсутності слухача з поважних причин відпрацювання та Perezдачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.

Залік виставляється за результатами роботи впродовж навчання за програмою. Слухач, який набрав суму залікових балів (60) має право отримати

підсумкову оцінку за результатами контролю. Слухачі, які набрали протягом семестру менше 60 балів обов'язково складають залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59	Незадовільно	FX
1-34		F

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

для підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів закладів культури за програмою «ПОЛІТИКА БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЇ: ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ ВИМОГИ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ВЛАСНОМУ ЗАКЛАДІ КУЛЬТУРИ»

№ п/п	Назва розділів, тем	Всього годин	Види занять та кількість годин			
			Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контроль знань
1	Безбар'єрність як державна політика		2			Самоконтроль
2	Основні змістовні складові поняття «безбар'єрність»		2	2		Самоконтроль
3	Планування заходів із забезпечення безбар'єрності»			8		Письмова відповідь
4	Архітектурні вимоги та рішення для забезпечення фізичної безбар'єрності		2	2		Самоконтроль
5	Як забезпечити безбар'єрність у власному закладі культури		2	2		Самоконтроль
6	Емоційний інтелект як основа безбар'єрності та інклюзії		2	2		Письмова відповідь
7	Етика спілкування з людьми з інвалідністю		2			Самоконтроль
8	Інформаційна безбар'єрність: доступ до інформації в різних форматах та з використанням технологій		2	2		Самоконтроль
9	Адаптація навчальних матеріалів для осіб з особливими освітніми потребами. 3D друк інклюзивних навчально-дидактичних матеріалів		2			Самоконтроль
10	Доступність культурних і спортивних подій: забезпечення послугою аудіоопису		2	2		Самоконтроль
11	Цифрові технології для людей з інвалідністю. Додатки на ПК та смартфони		2			Самоконтроль
12	Інклюзивність туристичних послуг. Інклюзивні культурні проєкти			2		Письмова відповідь
13	Реінтеграція Захисників і Захисниць України засобами культури та мистецтва		4			Самоконтроль
14	Психологічні особливості використання танцювальної терапії у закладі культури		2	2		Самоконтроль
15	Архітектурні вимоги та рішення для забезпечення фізичної безбар'єрності		4	2		
16	Особливості комунікації з людьми з		2	2		Самоконтроль

	інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень: спрощена мова, формат легкого читання, візуалізація				
17	Забезпечення доступності послуг закладу культури для людей з порушеннями слуху		2	2	Письмова відповідь
18	Соціальна політика як інструмент інклюзії і безбар'єрності		2		Самоконтроль
19	Вплив інклюзії на якість життя населення		2	2	Самоконтроль
20	Елементи змістовної доступності послуг закладу культури для осіб з порушеннями зору		2		Самоконтроль
	консультація, залік	3	40	32	
	Разом:	75			

Загальний обсяг 75 год., в тому числі:

Лекцій – 40 год.

Практичних (ввз) – 32 год.

Консультація, залік – 3 год

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ

Самостійна робота слухачів є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу.

Самостійна робота слухачів за програмою «Політика безбар'єрності та недискримінації: як забезпечити вимоги безбар'єрності у власному закладі культури» передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних тем;
- самостійна робота із джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацювати матеріал попередньої лекції та рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал. Основні види самостійної роботи слухачів з дисципліни: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої

літератури; самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу; написання відповідей.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використання методів навчання в процесі викладання програми підвищення кваліфікації «Політика безбар'єрності та недискримінації: як забезпечити вимоги безбар'єрності у власному закладі культури» зумовлено пізнавальним і виховним значенням цієї дисципліни та її місцем в системі підвищення кваліфікації фахівців, а також метою і завданнями її вивчення. У процесі викладання навчальної дисципліни доцільно використовувати різні методи навчання, інформаційно-рецептивний, метод проблемного викладу, дослідницький метод, практичні методи (різні види вправ, тренувальне тестування), інноваційне планування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України „Про культуру” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
2. Закон України „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>
3. Закон України „Про охорону дитинства” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
4. Закон України „Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
5. Конвенція про права інвалідів: Резолюція Генеральної асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН 2006 року (Конвенцію ратифіковано законом України № 1767-VI від 16.12.2009). — Режим доступу: URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
6. Зеленський В. (2020). Указ Президента України № 533/2020 «Про забезпечення створення безбар’єрного простору в Україні» від 03.12.2020 р., [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>
7. Національна стратегія із створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р., URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
8. План заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії зі створення безбар’єрного простору в Україні на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 року № 372-р;
9. Довідник безбар’єрності. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://bf.in.ua/components/>
10. Безбар’єрності – Міністерство соціальної політики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.msp.gov.ua/content/bezbarernist.html?PrintVersion>
11. Всеукраїнський молодіжний центр [Хто ми - Всеукраїнський молодіжний центр \(auuc.org.ua\)](http://Xto ми - Всеукраїнський молодіжний центр (auuc.org.ua))